

TERÖRİZMLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ: İNGİLTERE VE KOLOMBİYA ÖRNEĞİ

Yunus KARAAĞAÇ*

ÖZET

Milattan önce 70’li yıllarda Sicariler tarafından, Romalı bürokratlara ve Roma yanlısı ılımlı Yahudilere karşı gerçekleştirilen ilk terör faaliyetleri, aradan geçen yüzlerce sene içerisinde çeşitli dönüşümler geçirerek günümüze kadar gelen bir fenomen olmuştur. Bu çalışmada; terör, terörizm ve küresel terör kavramları irdelenerek aralarındaki ayırımı dikkat çekilmiş, küresel bir sorun haline gelen terörizm olgusuyla nasıl mücadele edilir ve mücadele yöntemleri nelerdir sorularına cevap verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca İngiltere ve Kolombiya’nın terörizme karşı izledikleri yol haritaları incelenerek, Türkiye’nin özellikle PKK terörüne karşı uyguladığı ya da uygulamadığı taktik ve stratejilere yer verilmiş, terör ve terörizm olguları ile mücadele yöntemleri konusundaki analizler irdelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Terör, Terörizm, Küresel Terör, Terörizme Karşı Koyma, Terörle Mücadele

METHODS of COMBATING TERRORISM

ABSTRACT

The first terrorist activities against Roman bureaucrats and pro-Roman moderate Jews by the Sicarians in the 70s before Christ went through a variety of transformations in the past hundreds of years. In this study; Terrorism, terrorism and global terrorism are examined and the distinction between them is pointed out. Also examined roadmap pursued against terrorism, the United Kingdom and Colombia, Turkey, in particular exerted against the PKK or given to applications where tactics and strategy analysis are discussed on terror and terrorism cases by methods of struggle.

Key Words: Terror, Terrorism, Global Terror, Countering Terrorism, Counter-terrorism

GİRİŞ

Terörizme karşı mücadele olgusu, dünyada ilk kez 19. yüzyılın sonlarına doğru Çarlık Rejimi ile Avrupa ülkelerinin liderlerine karşı yapılan anarşist saldırıları durdurmaya yönelik planları açıklamak için kullanılmıştır. Bu kavramın ortaya çıkma tarihine baktığımızda son derece yeni ve modern bir kavram olduğunu görmekteyiz.

Uluslararası entelijansiyanın ve toplumun geri kalanının bu terime karşı ilgisi İngiltere’nin 1940’lı yıllarda Filistin’de, Yahudi terör örgütü ile yaptığı mücadele sırasında artmıştır.

İngiltere; ‘Irgun’, ‘Stern’ ve ‘Lehi’ terör örgütlerine karşı ilan ettiği savaşı ‘Terörizme Karşı Mücadele’ terimiyle açıklamıştır (Demirci, 2011).

11 Eylül 2001 tarihine kadar ulusal düzeyde seyreden terör kavramı, bu tarihten itibaren küresel terörizme evrilmiştir. Dönemin ABD Başkanı Bush, saldırıların hemen

---

* İstanbul Arel Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Doktora Programı Öğrencisi,
yu_kara_gs@hotmail.com

ardından verdiği bir demeçte: İkinci dünya savaşından itibaren uygulanan yöntemlerin yerine artık pre-emptive (önleyici savaş) savaş metodunu yürürlüğe koyacaklarını açıklamıştır.

20 Eylül 2001 tarihinde Bush, Kongre’de yaptığı konuşma sırasında ‘Terörizme karşı mücadele El Kaide terör örgütüyle başlayacak ama bununla son bulmayacaktır. Savaş, tüm terör örgütleri tespit edilip yok edilene kadar sürecektir’ demiştir (<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>). Daha sonra akıllarda ‘Bush Doktrini’ olarak kalacak olan ‘terörle mücadele’ doktrinini açıklarken, bunun bir soğuk savaşa benzediğini ifade etmiş, aynı zamanda da özgürlük ve demokrasiye karşı gelenlere karşı açılan ideolojik bir savaş olduğunu belirtmiştir. Bu doktrini bir örnekle desteklersek; potansiyel tehdit olduğu ya da ileride problem çıkarabileceği düşünülen her oluşum veya ülkeye karşı, nerede olursa olsun ‘vurulmadan önce vurma’ felsefesi çerçevesinde karşılık verilmeli ve gerekirse düşman devletlerdeki rejimler değiştirilmelidir. ‘Afganistan İşgali de bu doktrin kapsamında yapılmıştır (<http://blog.milliyet.com.tr/bush-doktrini/Blog/?BlogNo=127301>).

Bu çalışmada; terör, terörizm, küresel terör terimleri ilk olarak literatür anlamlarına göre tanımlanıp, bugüne kadar terörizme karşı ne gibi mücadele yöntemleri denenmiş hangi yöntemler sonuç vermiş hangileri amacına ulaşmamış gibi sorulara cevap verilmeye çalışılmıştır.

1. TANIM TARTIŞMALARI EŞLİĞİNDE TERÖR VE TERÖRİZM

Terörizmle mücadelede en büyük engel, uluslararası hukuk biliminde olduğu gibi devletlerarasında da terörizmin genel kabul görmüş tek bir tanımının olmamasıdır. Sınırın bir tarafında suçlu olarak nitelendirilen bir saik, sınırın diğer tarafına geçtiğinde ulusal kurtuluş savaşçısı olarak görülmektedir. (Başeren, 2001)

Etimolojik olarak Latince ‘terrere’ sözcüğünden türeyen terör kelime anlam olarak; korku salmak, dehşete düşürmek gibi anlamlara gelir. Eski Türkçede tedhiş kelimesi bu kavram yerine kullanılmıştır (Semercioğlu, 2016). Terör kelimesi şiddete dayanabileceği gibi trafik terörü, spor terörü gibi şiddet temeline dayanmayan anlamlara da gelebilmektedir.

Oysa şiddete dayalı terörizm; ideolojik boyutlu, sivil halk dahil doğrudan insanı hedefleyen eylemlerdir. Bir başka söylemle terörizmin terörden farkı; siyasal amaçlar için örgütlü, sistemli ve sürekli terör kullanmayı yöntem olarak benimseyen bir strateji anlayışıdır. (Bozdemir, 1981, Akt. Küçükaltan ve Mil, 2016) Birey, şiddete dayalı terörizmin en önemli hedefidir fakat bir ülkenin bilgi ve işlem merkezlerine, finans ve banka kuruluşlarına, gıda ve su tesislerine doğrudan yapılan konvansiyonel veya siber saldırı da şiddete dayalı terörizm tanımı kapsamında değerlendirilmelidir.

Terörizm, bir süreç halinde gelişen, plan veya programların yapıldığı sürekli ve siyasal bir sistemdir. Terörizm, terör yöntemlerini kullanarak amaçlarına ulaşmayı hedeflemektedir. Ancak terör; sevgi, öfke, kıskançlık gibi bir duygu veya psikolojik bir tepkidir ve korkuyu ifade etmektedir (Bowden, 2008). Terörist kavramına dünyanın her tarafında farklı açılardan yaklaşılmaktadır. BBC World, eylemleri ne kadar aşırı olursa olsun hiçbir grup ve birey için terörist kavramını kullanmayı reddetmektedir. Örneğin, Bin Ladin ABD’ye saldırı, ‘ Hamas Militanları’ gibi kalıplar kullanılmaktadır (Jenkins, 2002, Akt. Küçükaltan ve Mil, 2016).

Masum insanlara yönelik, toplumu korku içinde bırakmak üzere yapılan eylemlerin aktörlerine terörist dememe prensibi, emperyalizmin aslında ne kadar da hümanist bir alt yapıya sahip olduğunu bizlere göstermektedir!

Küresel ulusal kuruluşların ve devletlerin terör ve terörizm tanımlarına bakarsak tanım konusundaki farklılıkları ayırt etmiş olabiliriz:

Birleşmiş Milletlere göre terörizm, ‘şiddet yoluyla uzlaşmanın hedeflendiği, sivil ve savaştı olmayan kitlelerin de ölümü ve ciddi anlamda zarar görmelerini amaçlayan, bir toplumu sindirmeyi veya bir global kuruluşu eylemi bitirmeye zorlayarak böylece bir hükümeti engelleme veya girişiminden vazgeçirmeyi amaçlayan eylemler bütünüdür’ (www.terrorisme.net) Avrupa Birliği’ne göre ise terörizm; ‘doğaları ve kapsamaları gereği kasıtlı olarak bir ülkeye veya ulusal hukuka göre tanımlanmış uluslararası bir örgüte ciddi bir şekilde zarar veren, bir ülkenin veya küresel bir örgütün dengesini bozma veya temel siyasi, anayasal, ekonomik veya sosyal yapısını ortadan kaldırma amaçlarını güden eylemlerdir’ (Tuman, 2009).

Türkiye’deki Terörle Mücadele Kanunu’nda ise terör; ‘Cebir ve şiddet kullanarak, baskı ve yıldırma yöntemleriyle Cumhuriyet’in niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik düzeni değiştirmek, bölünmez bütünlüğü bozmak, Türk Devleti’ni yıkmak veya ele geçirmek, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir’ (Çitlioğlu, 2008) biçiminde tanımlanmaktadır.

İngiltere Terörle Mücadele Kanunu’nda terör; ‘Siyasi amaca ulaşmak ve toplumu veya toplumun çeşitli kesimlerini korku içinde bırakmak maksadıyla şiddet kullanılması’ şeklinde tanımlanırken, Fransız Terörle Mücadele Kanunu’nda terör; ‘Baskı veya tehdit yolu ile mevcut kamu düzeninin ciddi olarak bozulması maksadıyla bireysel veya toplu olarak bulunan herhangi bir faaliyet’ (Çitlioğlu, 2008) olarak tanımlanmaktadır.

Amerikan Federal Araştırma Bürosu (FBI) ise terörizmi: ‘siyasi ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesi için devlet, sivil halk ya da herhangi bir kesimi yıldırma veya baskı altında tutma amacı güdülerek kişiler veya mülkiyet üzerinde güç ve şiddetin hukuka aykırı bir biçimde kullanılması’ olarak (<https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>) ifade etmiştir.

Farklı kuruluşların, farklı devletlerin, farklı ekollerin terör ve terörizm tanımları yukarıda belirtilmiştir. Terörün, şiddet ve baskı sonuçlarına hemen hemen tüm kuruluşların yer vermesi ortak bir paydayı oluştururken, görüldüğü üzere ortak bir tanımın olmaması gözlerden kaçmamaktadır.

2. TERÖR VE TERÖRİZMİN UNSURLARI

Örgütlü terör faaliyetlerinin dört temel unsuru vardır: eleman, örgütsel yapı, ideoloji ve şiddet (Aydın, 2005).

2.1. Eleman

Her hareket; amacı benimsemiş elemanlardan oluşur. Ve bu hareket özellikle bir terör örgütüyse seçilen elemanlar buna göre belirlenir. Psikolojik dar boğazda olan, toplumdan dışlandığını düşünen, aile sevgisi yaşamayan, genellikle ezik tipler kendilerini önemli hissetmek için terör örgütlerinin eleman ihtiyaçlarını karşılarlar.

2.2. Örgüt

En az iki veya daha fazla kimsenin bir araya gelmesiyle örgüt kavramı şekil bulur. Örgüt, aynı ideolojiyi benimseyen ve aynı hedefe yönelmiş kişilerden oluşur. Örgütlerin ayakta kalması için paraya ihtiyaçları vardır ve genellikle finans kaynakları şunlardır: gasp, soygun, uyuşturucu madde-silah ve kadın kaçakçılığı, ticari faaliyetler ve en önemlisi dış desteklerden sağlanan yardımlar.

2.3. İdeoloji

Örgütün hareket noktasını oluşturur. Örneğin; Marksist-Leninist, milliyetçi, dini ideolojiler

2.4. Şiddet

Şiddet terör örgütlerinin hedefleri için yürüttükleri en önemli faaliyettir. Silahlı propaganda hemen tüm terör örgütlerinin benimsediği yöntemdir (Aydın, 2005)

Terör örgütlerinin en büyük amacı seslerini duyurmak, tanınmaktır. Şiddet bu durumun en önemli enstrümanı olarak gözüktüğü de çok önemli bir silah daha vardır: ‘Savaşmadan Kazanmak’. Ve bunun en önemli stratejisi düşünceleri etkilemektir. Terörizm literatüründe buna 3P kuralı denilmektedir. Psikolojik Savaş-Propaganda ve Publicity (Tanınma)

Psikolojik savaş, belirli amacı halka benimsetmek ve taraftar kazanmak için yapılan her türlü propaganda faaliyetleridir. Kitle iletişim araçları, bildiriler, duvar yazıları psikolojik savaşın yöntemlerindedir. Propaganda, kişilerin ve toplumların düşünce ve davranışlarının yönlendirilmesi için yapılan çabalardır. Bu eylem sadece örgüt dışı bireyleri etkilemek için değil, örgüt içi elemanların örgüte bağlılığını arttırmak için de yapılır.

Dolayısıyla teröristler, eylemlerinin kanlı olmasından, çok sayıda insanın ölmesinden ziyade çok sayıda insanın eylemleri hakkında bilgi sahibi olmasına önem vermektedir (Uyar, 2008).

3. MODERN TERÖRİZMİN BAŞLANGICI VE GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİMLER

Modern anlamda uluslararası terörizmin başlangıcı 22 Temmuz 1968’de Roma’dan Tel Aviv’e gitmekte olan EL AL Havayollarına ait bir uçağın Filistin Kurtuluş Örgütü’ne üye üç terörist tarafından kaçırılması olarak görülmektedir (Watson, 2009). Bu tarihlerde faaliyet gösteren terör örgütlerinin daha çok emir-komuta zincirine sahip, tek merkezli ve ideolojik-etnik-ulusal kurtuluş mücadelesi gibi tek bir hedef doğrultusunda eylemlerini gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Türkiye özelinde, ASALA ve PKK bu dönem terör örgütlerinin fikri altyapısını bizlere göstermektedir.

Geçmişin ideolojik veya etnik/ulusal ya da ayrılıkçı olarak nitelenen geleneksel terörist grupları, günümüzde yerlerini daha az ulusal ya da ideolojik olan gruplara bırakmıştır. Bunlar, daha ziyade ‘ulvi’ birtakım amaçları olan radikal dinci gruplardır. Bu grupların karmaşık organizasyon yapıları vardır ve üyelerinin birbirlerine daha gevşek bağlarla bağlı olmaları nedeniyle de çözümleri oldukça güçtür (Lesser, 1999).

90’lı yıllardan itibaren terörizmin yapısı, eylemleri, doktrinleri, hedefleri değişmiştir. Yerel olan ulusala, ulusal olan küresele evrilmiştir. O tarihlerden itibaren insanoğlunun bilgi çağında yaşadığı söylenmekte bunda da yaşanan gelişmelerin etkisi olduğu bilinmektedir. Kuruluşundan beri, Pearl Harbor’dan sonra kendi toprakları üzerinde ikinci kez bir saldırıya tanıklık eden ABD, 11 Eylül 2001’den sonra terör kavramının küresel bir boyut kazandığını bütün dünyaya ilan etmiş ve yeni düşman İslam’a karşı mücadelesini başlatmıştır. 21. yüzyılda küreselleştiği iddia edilen terörizm kavramı gerçekten bu tarihten sonra mı globalleşti yoksa terör zaten global bir terim miydi?

4. POST MODERN TERÖRİZM VEYA KÜRESELLEŞEN TERÖR

Terörün küresel bir boyut kazanması konusunda iki farklı paradigma vardır. Bir taraf küresel terörün 11 Eylül’den çok önceleri de olduğunu savunurken, diğer taraf küresel terörü

11 Eylül 2001 tarihinden başlatılmaktadır. İlk paradigmayı savunanlar için şu örnek verilebilir. Sözde Ermeni soykırımının intikamını almak için kurulan ve bu amaç için faaliyetlerini gerçekleştiren ASALA, 1975-86 yılları arasında 5 kıtada 22 ülkede 699 eylem gerçekleştirerek 39'u Türk, diğerleri çeşitli milletlerden 72 kişiyi öldürmüştür (Çitlioğlu, 2007a). Küresel terörizmin başlangıcını 11 Eylül kabul eden devletler ve kuruluşlar, ASALA'nın neredeyse her kıtada gerçekleştirdiği terör faaliyetlerini küresel terör olarak görmemektedirler. Çünkü küreselleşmeden bahsedebilmek için mağdur rolünü ABD'nin oynaması gerekmektedir. Bunun en önemli 3 sebebi vardır: Siyasal olarak Amerika'nın dünya liderliği ve dünya jandarmalığı, ekonomik olarak uluslararası sermayenin egemenliği ve kültürel olarak tekdüze bir tüketim kültürünün empoze edilmesidir (Kongar, 2016).

İkinci paradigmaya göre ise; birçok terör örgütünün 2001 yılından önce sınır aşan eylemlerine karşın, 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra terörizm küresel sözcüğüyle birlikte anılmaya başlanmıştır (Çitlioğlu, 2007b). 2001 saldırıları bir dönüm noktası olmuş, dünyadaki tüm güvenlik algılamaları değişmiş ve devletler de politikalarını bu değişime göre düzenlemeye başlamışlardır. Güvensizlik, belirsizlik duyguları yaşamın her alanında kendini hissettirmiş, güvenlik adına, özgürlükler ve demokratik haklardan vazgeçilebileceğini savunan yeni bir sürece girilmiştir (Keyman, 2006).

Bahse konu olan bu yeni süreç yoktan var olmamış, yaşanan gelişmeler bu durumu meydana getirmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın sonundan itibaren ABD'nin yürürlüğe koyduğu Novus Ordo Seclorum (Yeni Dünya Düzeni) projesi 20. yüzyılın sonu ve 21. yüzyılın başlarında dünyada küresel boyutta terörizmi tetiklemiştir. Bu konuda örnek verirsek konu aydınlanmış olacaktır. İkiz Kulelere saldıran teröristlerin Afganistan merkezli olması münasebetiyle, ABD ordusu Ekim 2001'de Terör işbirlikçisi ilan ettiği Sovyetlere karşı eğitip donattığı Taliban'ı tarih sahnesinden silmek için Afganistan'ı işgal etmiştir. El-Kaide'nin üssünün burada olması, Taliban rejimiyle yönetilmeleri bu işgalin haklı gerekçeleri olarak lanse edilmiştir. Oysa madalyonun bir de diğer tarafı vardır. Taliban 2000-2001 yıllarında dini gerekçeler sebebiyle uyuşturucu ekimini ve satışını yasaklamıştır. Dünya uyuşturucu trafiğine vurulan bu büyük darbe (trilyonlarca dolar) ABD için müthiş bir gelir kaybına sebebiyet vermiştir.

Kaynak'a (2016) göre ABD, Afganistan'a bu sebepten girmiş, uyuşturucu dengeleri sağlamış ve eski günlere dönmüştür.

5. TERÖRİZMLE NASIL MÜCADELE EDİLİR?

Stratejisi ve teorik alt yapısı olmayan bir eylem planının pratikte bir sonuca varamayacağı Sun Tzu'dan günümüze gelen bir realitedir. Bu sebeple, terörle mücadele planının müthiş bir teorik evveliyatının olması gerekmektedir.

Terörle mücadele konusunda da aynı terör tanımında ki belirsizlik yaşanmaktadır. Bu belirsizliğin nedenleri terör örgütlerinin ve teröristlerin her ülkede farklı amaç ve taleplerinin olmasıdır. Bu durumda farklı mücadele konseptlerinin benimsenmesi son derece doğaldır. Fakat yine de teröre karşı koymak babında ortak paydalarda buluşabiliriz.

İlk olarak terörle mücadelenin terörizmle mücadele olmadığı bu iki olgunun nüanslar içerdiği bilinmelidir. Terörle mücadele, tüm stratejileriyle yasa uygulayıcılarını, özellikle güvenlik ve emniyet birimlerini ilgilendiren bir konudur. Terörizmle mücadele ise, mücadele alanına konu olan insan topluluğunun kalplerini kazanmaya yönelik faaliyetleri kapsar (Bal, 2006). Terörizmle mücadele bireylerin teröre angaje olmasının engellenmesi, terörü meşrulaştıran nedenlerin ortadan kaldırılması, teröre karşı yürütülen operasyonların ikna edici bir şekilde halka sunulması öncelik arz etmektedir.

Örneğin Boaz Gonar terörizmle mücadelede temel hedefleri 3 başlık altında toplar; ‘terör örgütünün etkisizleştirilmesi, terörün yarattığı tahribatın eliminasyonu ve terörizmin tırmanmasının önlenmesi’ (Gonar, 2005).

Araştırmacı Christopher Hewitt ise üst düzey terörizmle mücadele politikalarını altı kategoriye ayırmıştır: Ateşkes ve müzakereler, ekonomik şartlar, reformlar, toplu cezalandırmalar, anti terörist yasalar ve güvenlik kuvvetlerinin kullanılması (Kane ve Lonsdale, 2016).

Terörizmin tek bir nedeni olamayacağı gibi çözümün de tek bir nedene bağlı olmadığı bilinmelidir. ‘Terörizmin başarısının büyük ölçüde dış desteğe bağlı olduğu, dış desteği olmayan terör örgütünün başarı şansının çok az olduğu unutulmamalıdır’ (Fendioğlu, 2000). Bu konuda yapılacak en önemli hamle, faal terör örgütünün dünya kamuoyunda da terör örgütü olduğunu kanıtlamak ve evrensel desteği arkaya alarak terör örgütünün dış desteğini kesmektir. Eğer bu yapılamazsa yurt içinde halk desteğini almak için stratejiler geliştirilmelidir.

Bu doğrultuda vatandaşları, kurum ve kuruluşları teröre duyarlı hale getirmek gerekir. Bunun için de terör örgütlerine yönelik yıpratma, zayıflatma gibi psikolojik üstünlüğü elde tutma amaçlı faaliyetler izlenmelidir’ (Aydın, 2005).

Terörün dış desteğe bağımlı olduğu gerçeğini unutmadan terörü yalnızca dış etkenlere bağlamak yanıltıcıdır. Terör; sosyo-ekonomik yapının yeterli olmadığı, sosyal hayatta engellerin ve dışlanmışlığın hüküm sürdüğü, keyfi uygulamaların yaşandığı bir alanda yaşama tutunur.

Terörizmle mücadele konusunda gerekli güvenlik önlemleri ve gereken yeni yasal düzenlemelerin bireysel özgürlüklerin kullanım alanını daralttığı gerekçesi ile hükümete ve emniyet kuvvetlerine yönelen eleştiriler, terör örgütlerinin arzuladığı en önemli gelişmedir.

Yapılan yasalar polise ve askere sorunu çözmekten ziyade, bastırıcı ve sindirici yetkiler veriyorsa çıkarılan bu yasalar terörü bitirmez daha da körükler. Yapılacak yasaların ve düzenlemelerin terör eylemlerinden vazgeçmeyi özendirici kalibrede olması gerekmektedir.

Tam da bu noktada Carlos Marighella’nın ifadelerine bakmak gerekmektedir: ‘Yapacağımız eylemlerle hükümetleri baskıcı güvenlik önlemleri almaya zorlamalıyız. Sıradan vatandaşlar bu baskı ortamında hükümet aleyhine tavır takınacak ve gerilla hareketimizden yana olduklarını göstereceklerdir’ (Marighella, 2003).

Türkiye’de faaliyet gösteren DHKP-C terör örgütünün de hareket mottosu (PASS-Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi) Marighella’nın bu stratejisiyle benzerlik göstermektedir.

Terör örgütlerinin liderlerine karşı yapılan suikast ise terörle mücadele konsepti doğrultusunda devletlerin tercih ettiği yöntemlerden biridir (Arıboğan, 2007). Bu eylem sonucunda devletin asimetrik güçler karşısında itibarı artmakta ve toplumun morali yükselmektedir.

Fakat bu tür operasyonların hukuki bir alt yapısı bulunmamaktadır. Dolayısıyla devletlerin terörle mücadelede en çok zorlandıkları noktanın hukuki kısıtlamalar (Arıboğan, 2007) olduğu söylenebilir.

Terörle mücadele konusunda atılması gereken bir başka adım ise terörizmi etkili hale getiren ağları parçalamaktır. Bunun için ilk olarak teröristlerinkini aksettiren bir karşı ağ kurmaktır (Kane ve Lonsdale, 2016). Hangi alanda faaliyet gösteriyorlarsa (eğitim, tiyatro,

kitap-dergi vb.) o alanda bir panzehir olarak devletin ilgili birimleri görev almalıdır. Düşmanı kendi silahıyla vurmak binlerce yıldan beri süregelen bir mücadele yöntemidir.

Etnik farklılığın bulunduğu kırsal kesimlerde ülkenin gelişmiş şehirlerine oranla ekonomik darboğaz yaşıyorsa, bu durum devlet karşıtı gruplar tarafından propaganda konusu yapılabilir. Örneğin Türkiye’de bu durum bariz bir şekilde gözlemlenmektedir. Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde insanlarımız toprak sahibi ağaların, şıhların, feodal beylerin eline teslim edilmiştir. Ekonomik özgürlüğü olmayan, geçim sıkıntısı çeken bireyler PKK terör örgütü tarafından rahatlıkla mobilize edilmektedir. Devletin yapması gereken birincil hamle askeri kuvvetleriyle köylere operasyon yapması değil, sosyal devletin gereği olarak tüm bölgelerimizde sosyal ve ekonomik refahı sağlamaktır. Ekonomik kalkınma hem terör örgütlerince kandırılan insanlarımızı üniter devlet ruhuna bağlayacak hem de terör örgütlerinin suiistimal edebileceği kulvarları kapatacaktır.

Terörizmin hedeflediği kitle; televizyon, gazete, internet yani medya ile haşır neşir olan toplum bireyleridir. ‘Bu bakımdan medya, terör örgütlerine moral kazandırıcı ve motivasyonlarını yükseltici habercilik anlayışında olmamalıdır. Toplumun moralini yükseltici yönde yayın yapmaya özen göstermeli, aynı zamanda toplumun terörizmle mücadele konusunda bilgilendirilmesi ve eğitilmesine de katkıda bulunmalıdır’(Çitlioğlu, 2011). Çünkü medya tüm dünya ülkeleri için özellikle de Türkiye için güvenlik güçleri kadar önemli ve hayatidir.

Terörizmle mücadele stratejisinin en temel araçlarından biri istihbarattır. Teröristlerin yapacağı eylemin önüne geçmek veya örgüte saldırmak için, çağdaş bir istihbarat servisine ihtiyaç vardır. Terörizmle mücadelede en yararlı istihbarat kaynağının insan olduğu unutulmaması gereken bir olgudur. Terör örgütüne angaje edilen servis elemanları ve örgüt içindeki muhbirler birinci elden bilgi kaynağıdır.

Devletlerin terörizmle mücadelede izledikleri politika, istihbarat faaliyetlerinin önemi açısından; tehdit ve tehlikenin teşhis edilmesi ve önleyici tedbirlerin alınması şeklinde iki temel parametre üzerinden şekillenmektedir (Beşe ve Seren, 2011). Yerli teknolojinin atağı ile terörle mücadelede etkin görev üstlenen insanlı ve insansız hava araçları ile insan ve sinyal istihbaratı, erken uyarı ve önlem alma konusunda başvurulan yöntemlerin başında gelmektedir (Özer, 2015).

Terörizmle mücadele yöntemlerinden bir diğeri de kolluk kuvvetlerine görev ve yetki vermektir. Ordunun bu mücadeleye dahil edilmesi; terörizm konusunda diğer mücadele yöntemlerinin yetersiz kalması veya terörist hareketlerin isyan aşamasına gelmiş olmasıdır. Bu mücadelede düzenli orduların kullanılması can ve para kayıplarının artmasına sebebiyet verebilir. Bunun sebebi zırhlı birliklerin hantal olması ve kırsalda gerilla savaşına ayak uydurulamamasıdır (Sönmez, 2013). Bundan dolayı gayri nizami harp metoduyla savaşan özel ve küçük birlikler, zırhlı birliklere oranla daha başarılı sonuçlar alabilirler.

Teröre karşı koymak için orduya yetki verilmesi konusunda iki farklı paradigma vardır. İlkine göre terörizme karşı ordunun kullanılması terörü sona erdirmez aksine daha da körükler. İkinci görüşe göre ise terörizmi bitirmek için ordunun kullanılması elzendir. Bu konuda ülkemizden bir örnek vererek bu fikir ayrılığı noktasında kendi görüşüme yer vereceğim.

30 yıldan daha fazla bir süredir, ülkemizin başında bir bela olan PKK terör örgütüyle, Türkiye Devleti silahlı mücadele yöntemiyle mücadele etmektedir. Günümüz şartlarında bu yöntemin çok da başarılı sonuçlar vermediği söylemi genel bir kabul görmektedir. Fakat bireyler çok önemli bir gerçeği gözden kaçırmaktadırlar. 90’ların sonuna kadar ki etkin silahlı mücadele yöntemimiz olumlu sonuçlar doğurmuş, gerek askeri gerek politik duruşumuz

neticesinde Abdullah Öcalan 1999'da yakalanıp ülkemize getirilmiş ve PKK hiçbir şart öne sürmeden ateşkes ilan etmiştir. Dolayısıyla Türk Ordusu'nun silahlı mücadele yöntemi kesin bir zafer getirmiş 1999-2002 arası, PKK eylemlere girişmemiştir. Ondan sonraki süreçte yeni siyasiler durumu iyi okuyamamış PKK'nın eskisinden belki daha da güçlenmesine sebebiyet vermiş olabilirler. Ama bu 1999-2002 arası silahlı yöntemin zaferine gölge düşürmemelidir.

Terörizmle mücadelede belki de en tehlikeli yöntem örgütün silahlı gücü devam ederken, örgütün talepleri yönünde yapılan iyileştirmelerdir. Örgütün talepleri doğrultusunda yapılan değişimlerin, örgüt için bir kazanım ve propaganda malzemesi olarak kullanılma tehlikesini unutmamak gerekir (Acar, 2012). Türkiye'de yaşanan 'çözüm süreci' bu hataya önemli bir örnektir. Terör örgütünün silahlı gücü devam ederken müzakere masalarına oturulması, PKK'ya müthiş bir moral gücü ve psikolojik üstünlük sağlamıştır. Son dönemlerde ise yapılan hata fark edilmiş ve örgülle silahlı mücadele konsepti tekrardan uygulamaya konulmuştur.

6. İNGİLTERE'NİN TERÖRİZMLE MÜCADELE YÖNTEMİ

IRA (Irish Republican Army), etnik ve dini motifli bir terör örgütü olup, Kuzey İrlanda'yı İngiliz egemenliğinden kurtarma düsturuyla terör eylemlerine başvuran bir örgüttür.

1969 yılında terör faaliyetlerine başlayıp 2005 yılında İngiltere ile müzakereye varıp silahlı eylemlerini noktalamıştır. IRA'nın silah bırakma sürecinin perde arkasında ABD'deki İrlanda diasporasının her türlü maddi ve manevi yardımlarının, İngiltere'nin baskısıyla ABD tarafından engellenmesi yatmaktadır (Demirel, 2015). Katolik İrlandalılar ile 'işgalci' Protestan İngilizler arasında yaklaşık 36 sene süren bu süreçte, İngilizlerin 1974 senesinde hazırladığı terörle mücadele yasası ve kolluk kuvvetlerine verilen yetkiler terörle mücadele konusunda bir mihenk taşıdır. Bu yasa ve verilen yetkilerin bazıları şunlardır:

- İçişleri bakanına, terörle ilgili şüpheli kişileri İngiltere ve Kuzey İrlanda dışına çıkarma veya girişlerini engelleme yetkisi verilmiştir.
- IRA'ya verilen desteği azaltmak ve caydırıcı olmak için tutuklu ve hükümlülerin af koşullarını hukuki olarak zorlaştırmıştır.
- Terör örgütü üyeleriyle mülakat yapılması ve yayınlanması yasaklanmıştır.
- Terör örgütü üyelerine 10 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.
- Polise telefon dinleme ve postaya müdahale yetkisi verilmiştir.
- Umuma açık yerlerde terör örgütünün renklerini giyenler, işaretlerini gösterenler, söz ve eylemleriyle terör örgütü üyesi ve destekçisi oldukları değerlendirilmesine neden olanlara 6 aya kadar hapis cezası verilmesi söz konusudur.
- Terörizm suçunun kapsamı genişletilerek, terörizmin mali kaynaklarını önlemek ve kesmek için, terör örgütlerinin mallarına el konulması esası getirilmiştir.
- Kuzey İrlanda'da bulunan bir kişinin, polis ya da asker tarafından istenilen bilgileri vermemesi suçtur.
- Adli suçlarla ilgili arama yapma hakkı belli bir saatte ve yazılı izinle yapılabilirken, terörizm ile ilgili suçlarda, araç ve şahıs aramalarında polise çok geniş yetkiler verilmiştir (Acar, 2012).

İngiltere'nin terörle mücadele konseptindeki en önemli ayrıntı, terörizmle mücadele ile ilgili kurum ve kuruluşların işbirliği ve koordinasyon içinde olmalarıdır.

7. KOLOMBİYA'DAN BİR ÖRNEK: FARC

Kolombiya, ülke olarak son yarım yüzyıllık dönemde hükümetin güvenlik güçleri ile Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri (FARC) ve Ulusal Kurtuluş Ordusu (ELN) isimli solcu örgütler arasında yaşanan düşük yoğunluklu asimetrik bir savaş yaşamaktadır. 1940'lı yılların sonunda Kolombiya'da başlayan ve La Violencia (Şiddet) adı verilen ayaklanmalar sonrası başlayan iş savaş yıllarca sürmüş, akabinde ülkenin her yanında komünistlere yönelik sürdürülen baskılar FARC gibi isyancı örgütlerin ortaya çıkması sürecini tetiklemiştir. Son 50 yıllık dönemde ülkede devam eden gerilla mücadelesi, kırsal alandaki çatışmalar ve devam eden isyan hareketi ülkedeki düzen ve istikrarı ortadan kaldırmış, hem hükümetle birlikte çalışan paramiliter gruplar, hem de gerilla grupları terörist yöntemler kullanmak ve uyuşturucu kaçakçılığı yapmakla suçlanmışlardır (Demirel, 2015).

FARC, 1980'li yıllarda ülke genelinde legal siyasete girmeye çalışmış ve bu sebeple Yurtsever Birlik (Patriotic Union) isimli bir siyasal parti kurmuş ancak bu girişim oldukça kısa ömürlü olmuştur. FARC örgütü uyuşturucu ticareti, insan kaçırma ve tehdit yoluyla elde ettiği gelirler yoluyla Kolombiya'nın güneyinde geniş bir bölgeyi kendi kontrol altında tutmayı başarmıştır. FARC örgütüyle yürütülen müzakereler son 10 yıllık dönem içinde birçok kez kilitlenmiş ve en son müzakere girişimi ise 2015 yılında Küba'nın başkenti Havana'da başlatılmıştır. Kolombiya hükümeti ile FARC örgütü 4 temel konuda mutabık kalmış ve taraflar sonuç anlaşmasının 23 Mart 2016 tarihinde imzalanması üzerinde anlaşmışlardır. Üzerinde mutabık kalınan 4 temel konu şunlardır:

- Toprak reformu
- İsyancıların anlaşma sonrası siyasal yaşama katılımı
- Uyuşturucu trafiği
- Geçiş dönemi adaleti (Anonim, 2016).

Üzerinde anlaşılan bu mutabakat halkın onayına sunulmuş fakat Kolombiya halkı referandumda %50,2 ile hayır oyu kullanmıştır. Kolombiya halkı neden barışa hayır demiştir? Bu sorunun cevabını, 6 yıldır Kolombiya'da ikamet eden Bogota Universidad del Rosairo İktisat Fakültesi öğretim üyesi Doçent Çağatay Kayı, Al Jazeera Türk gazetesine açıklamıştır.

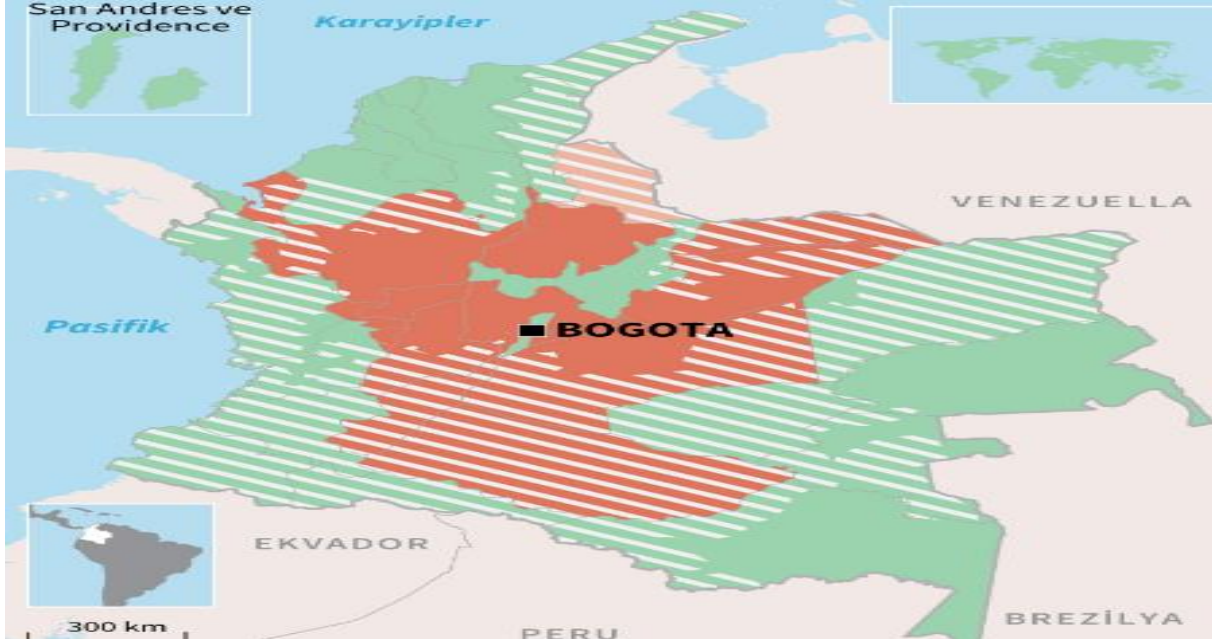
Kayı'ya göre halk barışa evet ama referanduma hayır demiştir. Çünkü, muhalefet partileri, seçmenleri daha iyi bir barış anlaşmasının mümkün olduğuna inandırmıştır. Kayı, anlaşmaya imza atan ve 'Evet' kampanyasını yürüten Devlet Başkanı Manuel Santos'un, halk desteğinin azaldığı dönemde referanduma gitmesinin, halk üzerinde oldubittiye getirildiği düşüncesini tetiklediğini belirtmektedir (<http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/kolombiya-neden-hayir-dedi>).

Ayrıca FARC militanlarının affedilip, topluma kazandırılmaları fikri, halkın tepkisine neden olmuştur.¹ Harita da görüldüğü gibi referanduma hayır diyenler FARC terör örgütünün etkisine maruz kalanlardan oluşmaktadır.

¹ <http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/kolombiya-neden-hayir-dedi>

Kolombiya'da FARC referandumu

■ EVET %49.78 ■ HAYIR %50.21 ■ FARC'ın bulunduğu yerler

Sonuç olarak, Kolombiya halkı barışa değil referanduma hayır demiştir. Mevcut siyasi iktidardan memnun olmayan Kolombiyalılar, muhalefet partilerinin propagandasına taraftar olmuş ve mevcut devlet başkanının üstlendiği bu referanduma sosyal değil, siyasi bir cevap vermişlerdir. Şimdilik çözülemeyen bu düğümün ilerde Kolombiya için nelere gebe olabileceğini kestirmek güç olsa da, sadece Kolombiya için değil tüm dünya için barış içinde yaşamın bir ütopya olduğu gerçeği değişmemiştir.

SONUÇ

Baskı, korku hali yaratma, tedhiş gibi anlamlara sahip olan terör kavramı ile terörün örgütlü bir yapı ile organize terör saldırılarını tanımlayan terörizm kavramı, M.Ö 70'lerden günümüze kadar toplumların ve devletlerin karşı karşıya kaldıkları bir tehlike olarak varlığını, çeşitli dönüşümler geçirerek devam etmiştir. Genellikle ulusal ölçekte seyir eden terörizm olgusu 11 Eylül 2001 saldırıları ile küresel bir nitelik kazanmış ve uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Fakat bu küresel sorun karşısında devletler bir araya gelememiş ve terörizmin tanımından başlayarak terörizmle mücadele konusuna kadar ortak bir mutabakat sağlayamamıştır.

Terörizmin tek bir nedeni olmadığı gibi terörizmle mücadele konusunda da tek bir çözüm yolu bulunmamaktadır. Terörizmin ve terör örgütlerinin en büyük destekçisinin hasım ülkeler ve ülke dışı organizasyonlar olduğu gerçeğinden hareketle terörizmle mücadele konusunda atılması gereken ilk adım faal terör örgütünün dünya kamuoyunda da terör örgütü olduğunu kanıtlamak ve evrensel desteği arkaya alarak terör örgütünün dış desteğini kesmektir. Bununla birlikte terör örgütünün yurt içindeki halk desteğini kesmek için de stratejiler geliştirilmelidir. Terörle mücadele konusunda atılması gereken bir başka adım ise terörizmi etkili hale getiren ağları parçalamak ve sosyal devletin gereği olarak tüm bölgelerde sosyal ve ekonomik refahı sağlamaktır. Bu stratejilerin haricinde belki de en önemli yöntem istihbarattır. Teröristlerin yapacağı eylemin önüne geçmek veya örgüte saldırmak için, çağdaş

bir istihbarat servisine ihtiyaç vardır. Terörizmle mücadele yöntemlerinin en klasığı ise askeri kuvvetlere görev ve yetki vermektir. Ordunun bu mücadeleye dahil edilmesi; terörizm konusunda diğer mücadele yöntemlerinin yetersiz kalması veya terörist hareketlerin isyan aşamasına gelmiş olmasıdır.

KAYNAKÇA

- Acar, Ünal, (2012), *A'dan Z'ye Terörizm*, Kripto Basım Yayım, Ankara
- Anonim, (2016), Kolombiya'da Barış, *Democratic Progress Institute*, ss.1-17
- Arıboğan, Deniz Ülke, (2007), *Terör: Korku Hali*, Profil Yayıncılık, İstanbul
- Aydın, Nurullah, (2005), *Küresel Terör ve Terörizm*, Kocacık Kitap, Ankara
- Bal, İhsan, (2006), *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, USAK Yayınları, Ankara
- Başeren, Sertaç, (2001), 'İnsan Hakları ve Terörizm', *Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını*, No 1, ss.195-224
- Beşe, Ertan ve Seren, Merve, (2011), 'Stratejik İstihbarat Olgusunun Teorik Çerçevesi, Unsurları ve Terörle Mücadele Politikaları Açısından Rolü ve Önemi', *Polis Bilimleri Dergisi*, 13(3), ss.123-145
- Bowden, Brett, (2008), 'Terror(s) throughout the Ages', Ed. Brett Bowden ve Michael T. Davis, *Terror from Tyrannicide to Terrorism*, University of Queensland Press, ss.1-20, Australia
- Çitlioğlu, Ercan (2007a), *Ölümcül Tahterevalli*, Destek Yayınevi, İstanbul
- Çitlioğlu, Ercan, (2007b), 'Terörizm ve Küreselleşme', *Stratejik Analiz*, Sayı:92, Ankara
- Çitlioğlu, Ercan, (2008), *Gri Tehdit Terörizm*, Destek Yayınları, Ankara
- Çitlioğlu, Ercan, (2011), *İnsanı, Dünyayı ve Terörizmi Anlamak*, Destek Yayınları, İstanbul
- Demirci, Sadat, (2011), 'Terörizme Karşı Mücadele Modelleri', *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), ss.193-212
- Demirel, Emin, (2015), *Dünya'da Terörizm Sözlüğü*, Renk Yayıncılık, İstanbul
- Fendioğlu, Tahsin, (2000), 'Uluslararası Belgelerde Terörizm', *Uluslararası Doğu ve Güneydoğu'da Huzur ve Güvenlik Sempozyumu (Terör, Etkileri ve Çözüm Önerileri)*, Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Yayını, ss.757-769
- Gonar, Boaz, (2005), *The Counter Terrorism Puzzle: A Guide for Decision Makers*, Transaction Publishers, USA
- Kane, Thomas, Lonsdale, David, (2016), *Çağdaş Stratejiyi Anlamak*, Doruk Yayınları, İstanbul
- Kaynak, Mahir, (2016), *İstihbarat ve Terör Oyunları*, Selis Kitaplar, İstanbul
- Keyman, Fuat, (2006), 'Küreselleşme, Uluslararası İlişkiler ve Hegemonya', *Uluslararası İlişkiler*, Cilt:3, Sayı:9 ss. 1-20, İstanbul
- Kongar, Emre, (2016), *Küresel Terör ve Türkiye*, Remzi Yayınevi, İstanbul

Küçükaltan, Derman ve Mil, Burak, (2016), ‘Terör ve Turizm’, Ed. Hasret Çomak, Caner Sancaktar, Sertif Demir, *Uluslararası Güvenlik: Yeni Politikalar, Stratejiler ve Yaklaşımlar*, Beta Basım, ss.137-155, İstanbul

Lesser, Ian, O. (1999), ‘Changing Terrorism in a Changing World’, Ed. Ian O. Lesser, Bruce Hoffman, John Arquilla, David Ronfeldt, Michele Zanini, *Countering the New Terrorism*, Santa Monica: Rand Corporaion Publications, ss.1-5, USA

Marighella, Carlos, (2003), *Şehir Gerillasının El Kitabı*, Eriş Yayınları, İstanbul

Özer, Yusuf, (2015), ‘Terörizmle Mücadelede İstihbaratın Rolü: Kültürel İstihbarat Konsepti’, *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, ss.51-80

Semerçioğlu, Harun, (2016), ‘Uluslararası Terörizmde Küresel İşbirliği: Bir Ütopya’, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:34, Sayı:2, ss.97-114

Sönmez, İbrahim, (2013), *Terörizmle Mücadelede İstihbaratın Yeri ve Önemi*, Haliç Üniversitesi, Onaylanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Tuman, Joseph S. (2009), *Communicating Terror: The Rhetorical Dimensions of Terrorism*, 2nd Edition, SAGE Publication, USA

Uyar, Tulga, (2008), *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, Adalet Yayınevi, Ankara

Watson, Robert, P. (2009), ‘The Politics and History of Terror’, Ed. Tom Lansford, Robert P. Watson ve Jack Covarrubias, *America’s War on Terror*, 2nd Edition, Ashgate Publishing, ss.1-14

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<<http://blog.milliyet.com.tr/bush-doktrini/Blog/?BlogNo=127301>> (Erişim 20 Ekim 2018)

<www.terrorisme.net> (Erişim 19 Ekim 2018)

<<https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>> (Erişim 20 Ekim 2018)

<<http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/kolombiya-neden-hayir-dedi>> (Erişim 26 Ekim 2018)

<<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>> (Erişim 24 Ekim 2018)